

Колесник Н.Є.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД

Сучасне інформаційне суспільство потребує інформатизації освіти, метою якої є раціоналізація інтелектуальної діяльності завдяки використанню нових інформаційних технологій, радикального підвищення ефективності та якості підготовки фахівців із новим типом мислення, який відповідає вимогам постіндустріального суспільства. Модернізація вищої освіти в контексті становлення Нової української школи зумовлює зростання ролі медіаосвітньої професійної підготовки фахівців, які мають проектувати освітнє та навчальне середовище засобами сучасних інформаційних, комп'ютерних і педагогічних інновацій.

Оновлення змісту сучасної системи освіти України ґрунтується на засадах виховання національної свідомості, упровадження сучасних освітніх технологій, нового бачення мети та змісту навчання, виховання, розвитку молодого покоління. Ці процеси беззаперечно впливають на появу іншої парадигми розуміння освітнього процесу як прогностичного, який стимулює педагога та вихованців до моделювання наслідків становлення й розвитку особистості. Результатом у такому його розумінні є особистість дитини, у якої максимально використано її сильні сторони, передбачено й компенсовано слабкі ланки, що загалом визначає майбутню позицію людини [5, с. 8].

Сучасна наука розглядає предметно-перетворювальну компетентність як складну конвергенцію основних видів найбільш активних і продуктивних форм діяльності людини, що перетворює дійсність – праці, пізнання і спілкування. Різні аспекти цієї проблеми

розроблялися філософами, соціологами, педагогами, психологами, зокрема, Б. Ананьєвим, Г. Альтшуллером, Л. Андрєєвим, С. Гольдентрихтом, Є. Громовим, В. Загвязинським, М. Каганом, В. Кан-Каликом, Н. Кузьміною, В. Моляко, В. Шинкаруком, А. Шумиліним та іншими.

Метою статті, як складової нашого дослідження, є проаналізувати проблему формування предметно-перетворювальної компетентності у контексті становлення Нової української школи.

У Концепції Нової української школи зазначено, що найвпливовішими чинниками якості початкової ланки освіти є: повне і своєчасне охоплення навчанням всіх дітей молодшого шкільного віку; різнобічне використання досягнень дошкільного періоду; осучаснення та оздоровлення освітнього середовища; упровадження методик особистісно та компетентісно зорієнтованого навчання, виховання та розвитку молодших учнів; технологічність методик навчання; моніторинговий супровід освітнього процесу; адекватна підготовка педагогічних кадрів тощо [4, с. 9].

Зауважимо, що якість початкової освіти визначається не лише засвоєнням учнями предметних компетентностей, а й ключових, які мають бути найважливішим особистісним надбанням кожного випускника початкової школи. Розробляючи та впроваджуючи нові технології в навчальний процес трудового навчання молодших школярів, маємо подбати про те, щоб змінити ставлення учнів до праці, стимулювати позитивну мотивацію та прагнення займатися предметно-перетворювальною діяльністю з повною реалізацією сил і творчості, забезпечити ситуацію успіху для кожного молодшого школяра.

Нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти зорієнтована на соціалізацію особистості молодшого школяра. Освітня галузь «Технології» реалізується через предмети «Трудове навчання» та «Сходинки до інформатики» [1].

У Державному стандарті початкової загальної освіти зазначено, що метою освітньої галузі «Технології» є формування та розвиток в учнів технологічної, інформаційно-комунікаційної та основних компетентностей для реалізації їхнього творчого потенціалу та соціалізації в суспільстві.

Технології в початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти. Для досягнення зазначеної мети передбачено виконання таких завдань:

- формування уявлення про предметно-перетворювальну діяльність людини, світ професій, шляхи отримання, зберігання інформації та способи її обробки;
- здатності до формулювання творчих задумів, усвідомленого дотримання безпечних прийомів роботи та користування інструментами та матеріалами;
- розвиток пізнавальної, художньої та технічної обдарованості, технічного мислення в процесі творчої діяльності, навичок ручних технік обробки матеріалів, уміння користуватися технічною термінологією, художньою та графічною інформацією, уміння працювати з комп'ютером;
- виховання готовності до вирішення побутових питань шляхом застосування алгоритмів виконання технологічних завдань і навичок технологічної діяльності у практичних ситуаціях.

Звертаємо увагу на зміни, які відбулися в змісті освітньої галузі «Технології», що визначаються за такими змістовими лініями: ручні техніки обробки матеріалів, технічна творчість, декоративно-ужиткове мистецтво, самообслуговування та ознайомлення з інформаційно-комунікаційними технологіями.

Моделювання змісту предметно-перетворювальної компетентності молодших школярів у процесі вивчення освітньої галузі «Технології» передбачає творчість. як процес, діяльність; інтегральне явище, феномен

культури та людських цінностей. Зазначені підходи, на нашу думку, найповніше розкривають педагогічну сутність творчості, відображаючи її багатогранність й гуманістичну спрямованість.

Процес і розвиток художньої культури завжди пов'язаний зі збагаченням духовних здібностей людини, їхніх естетичних почуттів і смаків, творчої уяви. Водночас художня культура передбачає не лише певний рівень розвитку естетичних здібностей людей, а й їхнє вміння застосовувати ці знання, здібності в самому житті, на практиці [2, с. 379].

Художня творчість є водночас і цілеспрямованим трудовим процесом, призначеним для передачі думок і почуттів та гри з матеріалом, мета якої є духовне задоволення, радість, насолода від технологічного процесу перетворення вигадки на реальність.

У процесі дослідно-експериментального дослідження виявлено, що впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес початкової школи є доцільним і перспективним. Так, до сьогодні провідне місце у викладанні предметів займають традиційні засоби – дошка, крейда та друковані джерела (підручники, зошити з друкованою основою). Завдяки використанню сучасних новітніх цифрових технологій навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це значно впливає на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів [3, с. 153].

Зокрема, у початковій школі на уроках «Трудове навчання», «Сходінки до інформатики», «Образотворче мистецтво» поняття «анімація» набуває нової сутності з розвитком комп'ютерних технологій.

Отже, формування предметно-перетворювальної компетентності молодших школярів у контексті становлення Нової української школи під час вивчення технологічної галузі розширює інноваційні ідеї, науково обґрунтовані, практично спрямовані, які залежать передусім від методики

роботи вчителя та способів організації навчальної діяльності молодших школярів.

Список використаних джерел та літератури

1. Державний стандарт початкової освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р., № 87) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

2. Колесник Н. Є. Педагогічні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування предметно-перетворювальної компетентності учнів // Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во Рута, 2016. – С. 376–393.

3. Колесник Н.Є. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання сучасних новітніх цифрових технологій у творчій діяльності учнів // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 15 (58). – Рівне: РДГУ, 2017. – 152-155.

4. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.

5. Підготовка фахівців у контексті становлення Нової української школи: збірник наукових праць / за заг. редакцією В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. – Житомир : ФОП «Н. М. Левковець», 2018. – У 2-х ч. – Ч. I. – 256 с.